

Věc C-288/23 [El Baheer]¹**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

3. května 2023

Předkládající soud:

Verwaltungsgericht Stuttgart (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

2. května 2023

Žalobce:

HE

Žalovaná:

Spolková republika Německo

Předmět původního řízení

Žaloba na přiznání postavení uprchlíka, podpůrně na přiznání statusu doplňkové ochrany, popřípadě na určení, že vnitrostátní právo zakazuje vyhoštění.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad čl. 3 odst. 1 druhé věty nařízení č. 604/2013, čl. 4 odst. 1 druhé věty a článku 13 směrnice 2011/95, čl. 10 odst. 2 a 3 a čl. 33 odst. 1 a odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32, jakož i čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115, právní základ: článek 267 SFEU.

¹ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

PředběŽné otázky

1. V případě, že členský stát nemůže využít pravomoci podle čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32/EU, která spočívá v odmítnutí žádosti o mezinárodní ochranu jako nepřipustné z důvodu, že postavení uprchlíka přiznal jiný členský stát, jelikož životní poměry v tomto členském státě by žadatele vystavily vážnému nebezpečí nelidského nebo ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny, musí být čl. 3 odst. 1 druhá věta nařízení (EU) č. 604/2013, čl. 4 odst. 1 druhá věta a článek 13 směrnice 2011/95/EU, čl. 10 odst. 2 a 3, jakož i čl. 33 odst. 1 a odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32/EU vykládány v tom smyslu, že již přiznané postavení uprchlíka brání členskému státu posoudit jemu předloženou žádost o mezinárodní ochranu bez předem stanoveného výsledku, a ukládá mu povinnost přiznat žadateli postavení uprchlíka bez zkoumání hmotněprávních podmínek této ochrany?

2. V případě, že první otázka bude zodpovězena v tom smyslu, že členský stát není vázán skutečností, že již došlo k přiznání postavení uprchlíka v jiném členském státě, a členský stát musí žádost o mezinárodní ochranu, která mu byla předložena, posoudit, aniž by výsledek tohoto posouzení byl dán předem:

Brání povinnosti žadatele podle čl. 6 odst. 2 první věty směrnice 2008/115/ES neprodleně odejít na území uznávajícího členského státu, poměry v tomto uznávajícím členském státě, které by žadatele vystavily nelidskému či ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv, což má za následek, že členský stát může rozhodnutí o navrácení podle čl. 6 odst. 2 druhé věty směrnice 2008/115/ES ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku do země původu žadatele vydat bez předchozího uložení povinnosti podle čl. 6 odst. 2 první věty směrnice 2008/115/ES?

Musí být v této souvislosti izolovaně zohledněny poměry v uznávajícím členském státě, tedy použita stejná kritéria jako v případě rozhodnutí podle čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32/EU, nebo lze vzít v potaz, že žadatel na základě posouzení členského státu, jehož výsledek není dán předem, v tomto členském státě nezíská žádný status ochrany, a má tedy možnost zvolit si, zda se vrátí do jiného členského státu, který mu přiznal postavení uprchlíka, nebo do země svého původu?

3. V případě, že druhá otázka bude zodpovězena v tom smyslu, že žadatel má být povinen v souladu s čl. 6 odst. 2 první větou směrnice 2008/115/ES neprodleně odejít na území uznávajícího členského státu:

Je možné uložit povinnost žadatele podle čl. 6 odst. 2 první věty směrnice 2008/115/ES neprodleně odejít na území uznávajícího členského státu, a vydat rozhodnutí o navrácení podle čl. 6 odst. 2 druhé věty této směrnice ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku v rámci jednoho správního rozhodnutí?

4. V případě, že druhá otázka bude zodpovězena v tom smyslu, že žadatel není povinen v souladu s čl. 6 odst. 2 první větou směrnice 2008/115/ES neprodleně odejít na území uznávajícího členského státu:

Brání zásada nenavrácení (článek 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv, článek 5 směrnice 2008/115/ES a čl. 21 odst. 1 směrnice 2011/95/EU) vydání rozhodnutí o navrácení podle čl. 6 odst. 2 druhé věty směrnice 2008/115/ES ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku do země původu žadatele, pokud bylo žadateli přiznáno postavení uprchlíka v jiném členském státě, avšak členský stát, ve kterém aktuálně pobývá a ve kterém podal žádost o azyl, dospěje při posouzení, jehož výsledek není dán předem, k závěru, že žadateli nelze přiznat status ochrany?

5. V případě, že čtvrtá otázka bude zodpovězena v tom smyslu, že zásada nenavrácení brání vydání rozhodnutí o navrácení:

Musí být zásada nenavrácení (článek 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv, článek 5 směrnice 2008/115/ES a čl. 21 odst. 1 směrnice 2011/95/EU) zkoumána již při přijímání rozhodnutí o navrácení podle čl. 6 odst. 2 druhé věty směrnice 2008/115/ES ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku, s tím důsledkem, že nelze vydat rozhodnutí o navrácení, nebo je nutné vydat rozhodnutí o navrácení podle čl. 6 odst. 2 druhé věty směrnice 2008/115/ES ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku a vyhoštění následně odložit podle čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2008/115/ES?

Uváděná ustanovení unijního práva

Listina základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), článek 4, článek 18 a čl. 19 odst. 2

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále jen „nařízení č. 604/2013“), článek 3

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (dále jen „směrnice 2008/115“), článek 5, čl. 6 odst. 2, čl. 9 odst. 1

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „směrnice 2011/95“), články 4, 13 a 21

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „směrnice 2013/32“), článek 10 a čl. 33 odst. 2

Uváděná ustanovení vnitrostátního práva

Grundgesetz (Základní zákon), článek 16a

Asylgesetz (azylový zákon, dále jen „AsylG“): § 1 („Oblast působnosti“) odst. 1 bod 2, § 3 („Přiznání postavení uprchlíka“) odst. 1, 3 a 4, § 4 („Doplňková ochrana“) odst. 1, § 29 („Nepřípustné žádosti“) odst. 1 bod 2, § 34 („Pohrůžka vyhoštěním“) odst. 1 první věta

Aufenthaltsgesetz (zákon o pobytu cizinců, dále jen „AufenthG“): § 50 („Povinnost opustit území“) odst. 3, § 59 („Pohrůžka vyhoštěním“) odst. 1 první věta, § 60 („Zákaz vyhoštění“) odst. 1, 5 a 7 a § 60a [„Dočasný odklad vyhoštění (strpění)“] odst. 2 první věta

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Žalobce, jehož žádost o azyl byla v plném rozsahu zamítnuta Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky, Německo, dále jen „Spolkový úřad“), se svou žalobou domáhá přiznání postavení uprchlíka, podpůrně přiznání statusu doplňkové ochrany, popřípadě určení, že vnitrostátní právo zakazuje jeho vyhoštění.
- 2 Žalobce se narodil v roce 1996 a je osobou palestinské národnosti bez státní příslušnosti. Dne 12. srpna 2020 mu v Řecku bylo přiznáno postavení uprchlíka. Má povolení k pobytu v Řecku, které mu bylo uděleno jakožto uprchlíkovi, platné do 11. srpna 2023. Do Řecka se nemůže vrátit, protože by mu tam podle interního zjištění Spolkového úřadu hrozilo vážné nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny.
- 3 Spolkový úřad [mu] rozhodnutím ze dne 30. listopadu 2022 nepřiznal postavení uprchlíka, zamítl žádost o udělení azylu, nepřiznal status doplňkové ochrany a určil, že nejsou splněny podmínky pro zákaz vyhoštění stanovené v § 60 odst. 5 a odst. 7 první větě AufenthG. Spolkový úřad žadatele vyzval, aby do 30 dnů od oznámení rozhodnutí opustil Spolkovou republiku Německo, přičemž v případě podání žaloby lhůta k dobrovolnému opuštění území končí 30 dnů po pravomocném ukončení azylového řízení. Pro případ nedodržení lhůty k dobrovolnému opuštění území mu pohrozil vyhoštěním na Palestinská autonomní území, do Pásma Gazy nebo do jiného státu, na jehož území má povolen vstup nebo který je povinen převzít jej zpět.
- 4 Žalobou ze dne 22. prosince 2022 podanou proti tomuto rozhodnutí se žalobce domáhá, aby soud uložil žalované povinnost přiznat mu postavení uprchlíka,

protože žalovaná je vázána přiznáním postavení uprchlíka, k němuž již došlo v Řecku. Podpůrně se domáhá, aby soud žalované uložil povinnost přiznat mu status doplňkové ochrany, popřípadě povinnost určit, že jsou splněny podmínky pro zákaz vyhoštění stanovené vnitrostátním právem v § 60 odst. 5 a odst. 7 první větě AufenthG.

Stručné shrnutí odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžných otázkách

- 5 Výsledek sporu vedeného u předkládajícího soudu závisí na odpovědích na předběžné otázky.

První předběžná otázka

- 6 První předběžná otázka se týká výkladu čl. 3 odst. 1 druhé věty nařízení č. 604/2013, čl. 4 odst. 1 druhé věty a článku 13 směrnice 2011/95, jakož i čl. 10 odst. 2 a 3 a čl. 33 odst. 1 a odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32. Předkládající soud upozorňuje na skutečnost, že tato otázka je již předmětem řízení vedeného u Soudního dvora (věc C-753/22). Za účelem odůvodnění první předběžné otázky ve svém vyjádření k této předběžné otázce v plném rozsahu odkazuje na odůvodnění předkládacího usnesení Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo) ve věci C-753/22.

Druhá až pátá předběžná otázka

- 7 Prostřednictvím druhé až páté předběžné otázky předkládající soud žádá o bližší objasnění některých otázek souvisejících s rozhodnutím o navrácení pro případ, že Soudní dvůr na první předběžnou otázku odpoví tak, že členský stát není vázán skutečností, že již došlo k přiznání postavení uprchlíka v jiném členském státě, a že daný členský stát posuzuje žádost o mezinárodní ochranu, která mu byla předložena, aniž je předem dán výsledek tohoto posouzení.
- 8 Podle rozhodnutí Spolkového úřadu žalobce nemá nárok nejen na přiznání postavení uprchlíka, ale ani na udělení azylu, přiznání statusu doplňkové ochrany nebo určení, že jsou splněny podmínky stanovené vnitrostátním právem pro zákaz vyhoštění.
- 9 Žalobce nemá ani nárok na přiznání statusu doplňkové ochrany, protože mu podle toho, co sdělil Spolkovému úřadu, nehrozí uložení nebo výkon trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trest. Nehrozí mu ani vážné a individuální ohrožení jeho života nebo jeho nedotknutelnosti v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.
- 10 Stejně tak žalobce nemá nárok na určení, že jsou splněny podmínky pro zákaz vyhoštění podle § 60 odst. 5 nebo odst. 7 první věty AufenthG z humanitárních důvodů. Předkládající soud má za to, že si žalobce navzdory obecně špatným

životním podmínkám v Pásmu Gazy je v případě návratu schopen zaopatřit své existenční minimum.

- 11 Vzhledem k tomu, že tedy žalobci nepřísluší žádný status ochrany a není ani držitelem jiného povolení k pobytu, je podle § 34 AsylG ve spojení s § 59 odst. 1 první větou AufenthG třeba vydat pohružku vyhoštěním určující přiměřenou lhůtu [k dobrovolnému opuštění území]. Tento akt odpovídá rozhodnutí o navrácení ve smyslu čl. 3 bodu 4 směrnice 2008/115.
- 12 Spolkový úřad však žalobce nevyzval, aby neprodleně odešel do Řecka, jak stanoví § 50 odst. 3 druhá věta AufenthG, jehož účelem je provedení čl. 6 odst. 2 první věty směrnice 2008/115. Ohledně legality pohružky vyhoštěním do země původu žalobce tak vyvstává otázka, zda předtím bylo žalobce třeba vyzvat, aby vycestoval do Řecka.
- 13 V souvislosti s tímto rozhodnutím o navrácení, které má být vydáno podle vnitrostátního práva, vyvstávají druhá až pátá předběžná otázka, které se týkají slučitelnosti rozhodnutí o navrácení do země původu žalobce s požadavky stanovenými čl. 6 odst. 2 první větou směrnice 2008/115 a čl. 6 odst. 2 druhou větou této směrnice ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku, jakož i se zásadou nenavrácení.

Druhá předběžná otázka

- 14 Předmětem druhé předběžné otázky je, zda musí být od žadatele před vydáním rozhodnutí o navrácení v souladu s čl. 6 odst. 2 první větou směrnice 2008/115 vyžadováno, aby neprodleně odešel na území jiného členského státu, který mu přiznává postavení uprchlíka, nebo zda lze od této povinnosti upustit, pokud – jako je tomu v projednávané věci – v uznávajícím členském státě existují poměry, které by žadatele vystavily nelidskému či ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 4 Listiny.
- 15 Článek 6 odst. 2 první věta směrnice 2008/115 stanoví, že by rozhodnutí o navrácení nemělo být vydáno neoprávněně pobývajícím státnímu příslušníkovi třetí země, který je držitelem povolení zakládajícího oprávnění k pobytu v jiném členském státě. V těchto případech by se mělo od státního příslušníka třetí země v první řadě vyžadovat, aby neprodleně odešel na území členského státu, v němž má oprávnění k pobytu. Rozhodnutí o navrácení je nutno přijmout pouze v případě, že dotčená osoba této žádosti nevyhoví, nebo v případě hrozby pro veřejný pořádek či národní bezpečnost [viz bod 5.4 „doporučení Komise (EU) 2017/2338 ze dne 16. listopadu 2017 o zavedení společné „příručky k navracení osob“, kterou mají příslušné orgány členských států používat při plnění úkolů souvisejících s navracením osob“].
- 16 Předkládající soud má za to, že okamžité vycestování státního příslušníka třetí země vyžadované z důvodů veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti (čl. 6 odst. 2 druhá věta druhá alternativa směrnice 2008/115/ES) je podle všeho jedinou

výjimkou, která je v této směrnici stanovena z požadavku, aby státní příslušník třetí země musel neprodleně odejít na území členského státu, jenž mu přiznává postavení uprchlíka, který je uveden v čl. 6 odst. 2 první větě.

- 17 V této situaci však vyvstává otázka, zda není třeba ještě nějaké další výjimky z požadavku povinnosti vycestovat do jiného členského státu. V takové situaci, jako je situace v projednávané věci, kdy nelze vydat rozhodnutí podle čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32, protože tomu brání poměry, které panují v členském státě, který [žadatel] přiznává postavení uprchlíka, kde by žadatel byl vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 4 Listiny, by totiž bylo rozporné od žadatele nejprve požadovat, aby vycestoval právě do tohoto členského státu [ke kritériím, která je třeba použít, pokud jde o to, zda existují poměry, které by žadatele vystavily nelidskému či ponižujícímu zacházení, viz např. rozsudek Soudního dvora Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) ze dne 19. března 2019, Ibrahim a další, C-297/17, C-318/17, C-319/17 a C-438/17, EU:C:2019:219).
- 18 Na danou situaci by bylo třeba pohlížet jinak, pokud je do posouzení třeba zahrnout nejen izolovaně poměry v uznávajícím členském státě (v tomto případě v Řecku), ale i skutečnost, že žadatel na základě posouzení ze strany členského státu (v tomto případě Německa), jehož výsledek nebyl předem dán předem, nezískal status ochrany. Pokud totiž členský stát není vázán přiznáním postavení uprchlíka jiným členským státem (což je předmětem první předběžné otázky) a při vlastním posouzení žádosti žadatele o azyl dospěje k závěru, že neexistuje důvod, proč by se žadatel nemohl vrátit do země svého původu, pak by žadatel mohl mít možnost zvolit si, zda si přeje vrátit do tohoto jiného členského státu, který mu přiznal postavení uprchlíka, nebo do země svého původu.

Třetí předběžná otázka

- 19 Pokud bude druhá předběžná otázka zodpovězena v tom smyslu, že žadatel je povinen v souladu s čl. 6 odst. 2 první větou směrnice 2008/115 neprodleně odejít na území uznávajícího členského státu, vyvstává otázka, zda je možné povinnost podle čl. 6 odst. 2 první věty směrnice 2008/115 uložit a rozhodnutí o navrácení podle čl. 6 odst. 2 druhé věty této směrnice ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku vydat v rámci jednoho správního rozhodnutí, nebo zda musí být časově oddělené (třetí předběžná otázka).
- 20 Tato otázka vyžaduje objasnění, protože podle předkládajícího soudu z § 50 odst. 3 druhé věty AufenthG, který má do vnitrostátního práva provést čl. 6 odst. 2 první větu směrnice 2008/115, jasně neplyne, zda je vyžadováno časové oddělení výzvy k vycestování do jiného členského státu a pohrůžky vyhoštěním do země původu.
- 21 Ve prospěch závěru, že dotčená rozhodnutí musí být časově oddělená, svědčí objasnění uvedené v bodě 5.4 doporučení Komise (EU) 2017/2338 ze dne 16. listopadu 2017 o zavedení společné „příručky k navrácení osob“, kterou mají

příslušné orgány členských států používat při plnění úkolů souvisejících s navrácením osob.

Čtvrtá předběžná otázka

- 22 Pokud bude druhá předběžná otázka zodpovězena v tom smyslu, že žadatel není povinen v souladu s čl. 6 odst. 2 první věty směrnice 2008/115 neprodleně odejít na území uznávajícího členského státu, vyvstává otázka, zda lze vydat rozhodnutí o navrácení podle čl. 6 odst. 2 druhé věty směrnice 2008/115 ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku do země původu žadatele, nebo zda tomu brání zásada nenavrácení [článek 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny, článek 5 směrnice 2008/115 a čl. 21 odst. (1) směrnice 2011/95], protože žadateli přiznal postavení uprchlíka jiný členský stát (čtvrtá předběžná otázka).
- 23 Vzhledem k tomu, že tato otázka vyvstává pouze v případě, že první předběžná otázka bude zodpovězena tak, že rozhodnutí jiného členského státu o přiznání [postavení uprchlíka] nemá závazný účinek, by však v tomto ohledu existovala přinejmenším „omezená vázanost“ tímto rozhodnutím tohoto jiného členského státu, pokud by odpověď na čtvrtou předběžnou otázku zněla v tom smyslu, že zásada nenavrácení brání vydání rozhodnutí o navrácení.
- 24 V případech, jako je tento, kdy členský stát ve svém posouzení dospěje k závěru, že žadateli nelze přiznat žádný status ochrany, avšak tento členský stát by s ohledem na zásadu nenavrácení nemohl vydat rozhodnutí o navrácení, by se žadatel vzhledem k poměrům v daném jiném členském státě nemohl do tohoto státu vrátit a nemohl by ani získat povolení k pobytu v členském státě, kde se aktuálně nachází. Podle vnitrostátního práva by však mohl dosáhnout tak zvaného „strpění“ (§ 60a odst. 2 první věta AufenthG), tedy odkladu vyhoštění.
- 25 Strpění existence takového „mezistatusu“ státních příslušníků třetích zemí, kteří se nacházejí na území členského státu bez oprávnění nebo povolení k pobytu, ale vůči nimž nelze vydat platné rozhodnutí o navrácení, je však v rozporu s cílem směrnice 2008/115 i se zněním článku 6 této směrnice (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 3. června 2021, Westerwaldkreis, C- 546/19, EU:C:2021:432, bod 57).
- 26 Podle čl. 6 odst. 1 směrnice 2008/115 jsou členské státy povinny vydat rozhodnutí o navrácení každému státnímu příslušníkovi třetí země, který pobývá neoprávněně na jejich území, pokud unijní právo nestanoví výslovnou výjimku. Členským státům není dovoleno tolerovat neoprávněný pobyt státních příslušníků třetích zemí na svém území bez toho, aby buď zahájily řízení o navrácení, nebo udělily povolení zakládající oprávnění k pobytu. Směrnici 2008/115 nelze vykládat v tom smyslu, že ukládá členskému státu povinnost udělit povolení k pobytu státnímu příslušníkovi třetí země, který pobývá neoprávněně na jeho území, pokud vůči tomuto státnímu příslušníkovi nemůže být vydáno rozhodnutí o navrácení ani vyhošťovací opatření. Pokud jde konkrétně o čl. 6 odst. 4 směrnice 2008/115, toto ustanovení se omezuje na to, že umožňuje členským státům přiznat ze solidárních

nebo humanitárních důvodů právo pobytu na základě vnitrostátního práva, a nikoli unijního práva státním příslušníkům třetích zemí neoprávněně pobývajícím na jejich území [viz rozsudek Soudního dvora ze dne 22. listopadu 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vyhoštění – konopí pro léčebné použití), C- 69/21, EU:C:2022:913, bod 85 a násl.].

Pátá předběžná otázka

- 27 V této souvislosti vyvstává pátá předběžná otázka: Pokud je na čtvrtou předběžnou otázku třeba odpovědět tak, že rozhodnutí o navrácení do země původu žadatele brání zásada nenavrácení, vyvstává otázka, zda je třeba tuto okolnost ověřit již při přijímání rozhodnutí o navrácení podle čl. 6 odst. 2 druhé věty směrnice 2008/115 ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku – s tím důsledkem, že rozhodnutí o navrácení nelze vydat – nebo zda je nutné vydat rozhodnutí o navrácení podle čl. 6 odst. 2 druhé věty této směrnice ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku a vyhoštění následně odložit podle čl. 9 odst. 1 písm. a) této směrnice.
- 28 Podle názoru předkládajícího soudu je judikatura Soudního dvora v tomto ohledu rozporná.
- 29 Soudní dvůr na jednu stranu rozhodl, že existují-li závažné důvody se domnívat, že státní příslušník třetí země neoprávněně pobývajícím na území členského státu bude v případě navrácení do třetí země vystaven skutečnému riziku nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny, nemůže být vůči tomuto státnímu příslušníkovi vydáno rozhodnutí o navrácení do této země, dokud takové riziko trvá [viz rozsudek Soudního dvora ze dne 22. listopadu 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vyhoštění – konopí pro léčebné použití), C- 69/21, EU:C:2022:913, bod 58; v tomto smyslu rovněž rozsudek ze dne 24. února 2021, M a další (Přemístění do jiného členského státu), C- 673/19, EU:C:2021:127, body 42 a 45, jakož i usnesení ze dne 15. února 2023, GS, C-484/22, EU:C:2023:122, bod 28].
- 30 Na druhou stranu Soudní dvůr rozhodl, že by bylo v rozporu s cílem směrnice 2008/115 i se zněním článku 6 této směrnice, kdyby byla strpěna existence „mezistatusu“ státních příslušníků třetích zemí, kteří se na území členského státu nacházejí bez oprávnění nebo povolení k pobytu, a případně se na ně vztahuje zákaz vstupu, ale vůči kterým není v platnosti žádné rozhodnutí o navrácení. Tyto úvahy platí i pro státní příslušníky třetích zemí neoprávněně pobývajícím na území členského státu, kteří nemohou být vyhoštěni, protože tomu brání zásada nenavrácení. Z článku 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2008/115 podle tohoto rozhodnutí vyplývá, že tato okolnost odůvodňuje nikoliv nepřijetí rozhodnutí o navrácení státního příslušníka třetí země v takové situaci, ale pouze odklad jeho vyhoštění na základě uvedeného rozhodnutí (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 3. června 2021, Westerwaldkreis, C- 546/19, EU:C:2021:432, body 57 až 59).

- 31 Ve prospěch posledně uvedeného rozhodnutí hovoří skutečnost, že ani ze znění, ani ze systematického zařazení článku 5 směrnice 2008/115 nevyplývá, že zásadu nenavrácení lze zohlednit pouze v rámci rozhodnutí o navrácení. Tento článek 5 členským státům pouze ukládá povinnost dodržovat při provádění směrnice zásadu nenavrácení. Podle čl. 19 odst. 2 Listiny nesmí být nikdo vystěhován, vyhoštěn ani vydán do státu, v němž mu hrozí vážné nebezpečí, že by mohl být vystaven trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu. Dodržení této zásady však lze dosáhnout nejen tím, že členský stát nevydá rozhodnutí o navrácení, ale i odložením výkonu rozhodnutí o navrácení.
- 32 Možnost odkladu vyhoštění podle čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2008/115 se vztahuje i na situace, které nejsou pouze dočasné. Ani ze znění, ani ze systematiky nebo geneze vzniku této směrnice nevyplývá omezení na dočasné zákazy vyhoštění. Zatímco v čl. 9 odst. 2 směrnice 2008/115 je stanoveno, že členské státy mohou vyhoštění odložit o přiměřenou dobu podle konkrétních okolností jednotlivých případů a že je v této souvislosti třeba zohlednit zejména okolnosti uvedené v odst. 2 písm. a) a b), v čl. 9 odst. 1 písm. a) této směrnice časové omezení na „přiměřenou dobu“ právě není uvedeno.

Žádost o urychlené projednání

- 33 Předkládající soud si je vědom toho, že nejsou splněny podmínky pro projednání věci ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora. Vzhledem k velkému počtu uprchlíků pobývajících v Německu, kteří v tomto členském státě podali další žádost o azyl, ačkoli jim předtím byla přiznána mezinárodní ochrana v jiném členském státě, a kteří se do tohoto jiného členského státu nemohou vrátit, se však rychlé objasnění jeví jako žádoucí. Předkládající soud proto žádá o projednání této věci ve zrychleném řízení.